

CRNA GORA
SKUPŠTINA CRNE GORE

PRIMLJENO:	5.6.	20 19	GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	09-1/19-1		
VEZA:			
EPA:	712 XXVI		
SKRAĆENICA:			PRILOG:

SKUPŠTINA CRNE GORE
N/r Predsjedniku
Ivanu Brajoviću

Poštovani,

Na osnovu člana 93 stav 1 Ustava Crne Gore i odredaba člana 130 i 131 Poslovnika Skupštine Crne Gore, podnosimo *Predlog Zakona o Crnogorskoj razvojnoj banci*, radi stavljanja u skupštinsku proceduru.

Andrija Mandić

Nebojša Medojević

Milan Knežević

prof. dr Branko Radulović

Milutin Đukanović

Izjavitelj: prof. dr Branko Radulović

PREDLOG

ZAKON O CRNOGORSKOJ RAZVOJNOJ BANCI

I. OPŠTE ODREDBE

Član 1

Ovim zakonom regulisano je osnivanje, pravni status i djelatnost Crnogorske razvojne banke (u daljem tekstu: Banka).

Član 2

Banka je razvojna finansijska institucija države Crne Gore.
Misija Banke je podsticanje održivog razvoja privrede i ukupnog društvenog razvoja Crne Gore.

Član 3

Banka posluje pod nazivom "Crnogorska razvojna banka" i pod skraćenicom CRB.
Sjedište Banke je na Cetinju.

Član 4

Banka je pravno lice, osnovana u cilju ostvarivanja javnog interesa i ne upisuje se u Centralni registar privrednih subjekata.
Nad Bankom se ne može sprovesti stečaj niti likvidacija.
Banka može prestati s radom samo na osnovu posebnog zakona.

II. KAPITAL

Član 5

Osnivački kapital Banke iznosi 100.000.000 eura.
Osnivački kapital iz stava 1 ovoga člana obezbjeđuje država Crna Gora.
Dinamiku uplate kapitala propisuje Vlada Crne Gore.

Član 6

Banka pribavlja sredstva izdavanjem dužničkih hartija od vrijednosti i uzimanjem kredita.
Banka može pribavljati sredstva u Crnoj Gori i iz inostranstva.

III. DJELATNOST I POSLOVANJE

Član 7

Banka podstiče sistemski, održiv i ravnomjeran privredni i društveni razvoj u skladu sa strateškim ciljevima države Crne Gore.
Djelatnosti Banke prvenstveno su:

- 1) finansiranje razvoja crnogorske privrede;
- 2) finansiranje infrastrukture;
- 3) podsticanje proizvodnje i izvoza;

- 4) podsticanje razvoja malog i srednjeg preduzetništva;
- 5) podsticanje zaštite životne sredine;
- 6) osiguranje izvoza crnogorskih roba i usluga od netržišnih rizika.

U cilju obavljanja djelatnosti iz stava 2 ovoga člana Banka:

- 1) odobrava kredite i druge plasmane;
- 2) izdaje bankarske i druge garancije;
- 3) zaključuje ugovore o osiguranju i reosiguranju;
- 4) ulaže u dužničke i vlasničke instrumente;
- 5) vrši i druge finansijske poslove i usluge u cilju obavljanja djelatnosti određenih stavom 2 ovog člana.

Vlada Crne Gore može povjeriti Banci obavljanje drugih finansijskih poslova ako ocijeni da je to u interesu države.

Član 8

Banka može osnivati i biti članica privrednih društava u Crnoj Gori i inostranstvu.

Banka može biti članica međunarodnih finansijskih institucija, kao i međunarodnih organizacija nadležnih za područja podsticanja razvoja ekonomije i učestvovati u njihovom radu.

Odluku o članstvu u društvima i organizacijama iz st. 1 i 2 ovog člana donosi Savjet Banke.

Član 9

Banka odgovara za svoje obaveze cjelokupnom svojom imovinom.
Država Crna Gora garantuje za obaveze Banke bezuslovno i neopozivo.

Član 10

Banka nije obveznik poreza na dobit.

Član 11

Banka svoju djelatnost obavlja direktno i posredno, preko drugih banaka i pravnih lica.

Član 12

Odobreni krediti, izdate garancije i drugi poslovi Banke moraju biti osigurani na način uobičajen u bankarskom poslovanju.

Član 13

Banka rizike u poslovanju svodi na najmanju mjeru, rukovodeći se najboljim načelima bankarskog poslovanja.

Član 14

Banka ne posluje s primarnim ciljem ostvarivanja dobiti.
Pri finansiranju utvrđenih razvojnih ciljeva primjenjuje osnovne principe rentabilnosti, likvidnosti i sigurnosti plasmana.

Dobit poslovne godine raspoređuje se u rezerve Banke.

IV. ORGANI BANKE

Član 15

Organi Banke su Savjet i Izvršni odbor.

Član 16

Savjet ima devet članova.

Savjet čine:

- pet ministara Vlade Crne Gore: ministar nadležan za finansije, ministar nadležan za ekonomiju i tri ministra koje imenuje Vlada prema prioritetima razvoja;
- dva poslanika i njihove stalne zamjene iz reda poslanika koje bira Skupština Crne Gore, od kojih se jedan poslanik i njegova zamjena bira iz reda parlamentarne većine, a drugi poslanik i njegova zamjena iz reda parlamentarne opozicije;
- jedan član iz reda akademske zajednice koga bira Skupština na predlog Univerziteta Crne Gore;
- jedan član iz reda poslodavaca koga bira Skupština na predlog Privredne komore Crne Gore.

Ministar nadležan za finansije je predsjednik Savjeta.

Zamjenik predsjednika je ministar nadležan za ekonomiju.

Mandat članovima Savjeta traje četiri godine.

Član 17

Savjet utvrđuje načela poslovne politike i strategiju Banke, nadzire vođenje poslova, te odlučuje u slučajevima propisanim ovim zakonom i Statutom Banke (u daljem tekstu: Statut) a koja su u njegovoj nadležnosti.

Savjet može zaključivanje određenih poslova usloviti svojom prethodnom saglasnošću.

Član 18

Izvršni odbor ima tri člana.

Savjet imenuje i opoziva članove Izvršnog odbora.

Izvršni odbor čine:

- generalni direktor;
- zamjenik generalnog direktora;
- pomoćnik generalnog direktora.

Mandat članovima Izvršnog odbora traje četiri godine, uz mogućnost ponovnog imenovanja.

Član 19

Izvršni odbor zastupa, vodi poslove i raspolaže imovinom Banke u skladu sa ovim zakonom i Statutom.

Za zastupanje u određenim poslovima, Izvršni odbor može ovlastiti i druge osobe.

V. AKTA BANKE

Član 20

Statut i druga akta Banke donosi Savjet na predlog Izvršnog odbora, većinom glasova svih članova.

Član 21

Statutom se uređuje:

- 1) predmet poslovanja i sjedište Banke;
- 2) nadležnost, način izbora i razrješenja, kao i način rada i odlučivanja organa Banke;
- 3) unutrašnja organizacija i nadležnost ovlašćenih lica;
- 4) sistem internih kontola;
- 5) unutrašnja kontrola i revizija;
- 6) druga pitanja od značaja za rad Banke.

Član 22

Poslovna godina je kalendarska godina.

Član 23

Skupština Crne Gore, na predlog Savjeta, usvaja godišnji finansijski izvještaj rada Banke.

Reviziju poslovanja i reviziju finansijskog izvještaja Banke vrši Državna revizorska institucija.

VI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 24

Banka će početi sa radom 15. januara 2020. godine.

Danom početka rada Banke prestaje sa radom Investiciono-razvojni fond Crne Gore (u daljem tekstu: Fond).

Banka preuzima sva prava i obaveze Fonda.

Član 25

Opremu, sredstva i dokumentaciju Fonda preuzima Banka danom početka rada.

Zaposlene u Fondu preuzima Banka do donošenja opšteg akta o organizaciji i sistematizaciji Banke.

Zaposleni koji ne budu raspoređeni u skladu sa opštim aktom iz stava 2 ovog člana prava iz radnog odnosa ostvaruju u skladu sa opštim propisima o radu.

Član 26

Vlada Crne Gore se obavezuje da blagovremeno donese propise za sprovođenje ovog zakona i izvrši radnje za početak rada Banke.

Član 27

Danom početka rada Banke prestaje da važi Zakon o investiciono-razvojnem fondu Crne Gore („Sl. list CG“ br. 88/09, 40/10 i 80/17).

Član 28

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

I USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona o Crnogorskoj razvojnoj banci sadržan je u članu 16 stav 1 tačka 5 Ustava Crne Gore, kojim je predviđeno da se zakonom, u skladu sa Ustavom uređuju pitanja od interesa za Crnu Goru.

II RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Vlada Crne Gore je početkom 2018. godine, na poslednju inicijativu DF-a u Skupštini Crne Gore o osnivanju Crnogorske razvojne banke, iznijela mišljenje da je protiv tog koncepta i da Investiciono-razvojni fond obavlja misiju i funkciju razvojne banke, što je krajnje pogrešno.

Događaji, stanja i procesi u ukupnom ekonomskom sektoru, posebno u pojedinom segmentu, u poslednje vrijeme, na najdirektniji način potvrđuju neophodnost hitnosti osnivanja Crnogorske razvojne banke. Dešavanja na tržištu novca, u CBCG i komercijalnim bankama, Investiciono-razvojnog fondu Crne Gore, te dešavanja oko izgradnje auto-puta Bar-Boljare, stanje u realnom sektoru, stepen likvidnosti i nivo međusobnog dugovanja preduzeća, javne finansije, rast javnog duga, veličina i struktura depozita, potvrđuju da se Crna Gora nalazi u ekonomski i fiskalno neodrživom stanju.

Takođe je ministar finansija Radunović, tokom skupštinske debate, iznio stav da je on za osnivanje razvojne banke. Istovremeno su i rukovodioci CBCG tvrdili da je Crnoj Gori potrebna razvojna banka ali da još nije vrijeme za to. SD kao koaliciona partija na vlasti je u svom predizbornom programu, kao glavnu stavku navodila osnivanje Crnogorske razvojne banke.

Demokratski front zbog svega prethodnog i mnogih drugih razloga, ponovo podnosi inicijativu Skupštini Crne Gore za osnivanje Crnogorske razvojne banke i traži od Vlade Crne Gore da preispita svoj stav, da na krajnje odgovoran i profesionalan način, a sve u javnom interesu dugoročnog razvoja Crne Gore razmotri ovu inicijativu.

Ukoliko i ovaj put u novim okolnostima i potrebama Vlada iznese negativno mišljenje o osnivanju Crnogorske razvojne banke, tada je jasno, to čini da bi se nastavio netransparentan rad IRF-a. Da istaknemo tokom 2018.godine IRF je odobrio 146.343.651 eura a plasirao više od 209 miliona eura, dok je u prvom tromjeseću ove godine odobrio samo 4.009.768 eura. Na koji način i sa kojim garancijama i kome je to IRF učinio i zašto je ove godine odobrio deset puta manje sredstava nego za isti period prošle godine. Da li je u pitanju nelikvidnost i loši plasmani IRF. Građani Crne Gore to sve treba da znaju.

Vlada a i svi građani bi, prije svega, morali da znaju da Crna Gora mora pokrenuti veliki i dinamičan investicioni ciklus uvažavajući, pri tome, održivi razvoj, direktne i indirektno efekte, investicione ekonomske indikatore, valorizujući racionalno domaće resurse. Investicije treba da produkuju konkurentnu privredu, visoku dodatu vrijednost, brojna nova radna mjesta, dinamičan rast BDP i da značajno unaprijede standard života građana.

Da bi se pokrenuo veliki investicioni ciklus i dugorični održivi i pametan razvoj, potrebna je adekvatna finansijska podrška. To se ne može ostvariti u postojećim ukupnim društvenim, ekonomskim i finansijskim uslovima. Tako, sektor komercijalnog bankarstva je krajnje konzervativan, sa neprimjerenim zelenoškim kamatama i neodrživim uslovima finansiranja razvojnih projekata.

Osnivanjem Crnogorske razvojne banke, takođe dinamikacijom tržišta kapitala, te aktivnim učešćem institucionalnih investitora, značajnijom participacijom EU-fondova i međunarodnih finansijskih institucija, kao i komercijalnih banaka sa mnogo manjim kamatama, treba da se stvori novi okvir i sadržaj finansijskog sektora, koji bi na najefikasniji način kontinuirano podržavao dugoročno održivi razvoj.

Crnogorska razvojna banka će biti, posebno u prvoj fazi, nosioc kreditne podrške novom investicionom ciklusu, realizaciji velikih investicionih projekata, modernizaciji privrede. Zatim, Banka će značajno doprinijeti povećanju likvidnosti privrede. Takođe, Banka će, na osnovu svog rada, povećati kreditnu aktivnost drugih finansijskih subjekata u podršci i učešću u realizaciji novih pametnih investicija.

Ističemo da koncept razvojne banke nije nov. Mnoge svetske ekonomije ne bi bile na postojećem nivou razvoja da nije bilo tih banaka da obezbijede potrebne investicije za privredu. Upravo zbog toga, savremene svetske ekonomije se bez njih ne bi mogle zamisliti.

Razvojne banke se dijele na nacionalne i internacionalne. Danas u svijetu postoji više od četrdeset nacionalnih razvojnih banaka, koje su 100% u državnom vlasništvu i brojne razvojne banke koje su u većinskom vlasništvu države. Regionalne banke su osnovane sa ciljem razvoja određene regije u državi. Internacionalne razvojne banke imaju globalnu misiju ili su orjentisane na pojedini kontinent ili uniju država.

Brojni su primjeri značajne pozitivne uloge razvojnih banaka u različitim periodima i različitim sistemima ekonomskog i uopšte društvenog uređenja određene države.

Tako je Kineska razvojna banka imala i ima izuzetno važnu ulogu u Narodnoj Republici Kini, koja je postala jedna od nerazvijenih zemlja u periodu od trideset godina, postala je ekonomska supersila sa rastom BDP od 10%, kombinujući pri tome plansku i tržišnu ekonomiju. Kineska razvojna banka je osnovana 1994. godine sa osnivačkim kapitalom od 35 milijardi €. Ona je u 100% vlasništvu države.

Bankom upravlja Kineski ekvivalent guvernera pod direktnom jurezdikcijom Državnog Savjeta Kine. Ona predstavlja jednu od najmoćnijih finansijskih institucija u svijetu. Njen glavni cilj je da podržava makroekonomsku politiku Vlade i finansira nacionalni ekonomski razvoj i stratejske strukturne promjene u ekonomiji.

Ruska razvojna banka je osnovana daleke 1922. godine, kao Ruska komercijalna banka, da bi zakonom iz 2007. godine bio propisan sadašnji naziv, pravni status i ciljevi. Ruska razvojna banka je finansijska institucija koja je u funkciji razvoja ruske ekonomije, upravljanja javnim dugovima i penzionim fondom. Finansira se direktno iz državnog budžeta. Ona finansira kapitalne investicije, restrukturiranje ruske ekonomije i inovativni razvoj u cilju proizvodnje visokotehnoloških dobara. Prioritetne investicione aktivnosti Banke po sektorima su konstrukcija aviona, raketa i svemirskih kompleksa,

brodogradnja, elektronska industrija, atomska industrija, uključujući nuklearni inženjering, transport, proizvodnja specijalnih čelika, drvoprerađivačka industrija, odbranbena industrija, prehrambena industrija, informatičke tehnologije i softveri, medicinska oprema i farmaceutska industrija. Ukupna aktiva Banke bilježi rast svake godine, tako da je danas negdje oko 3.000 milijardi rubalja.

Njemačka razvojna banka osnovana je 1948. godine, kao dio Maršalovog plana. Od svog osnivanja ova Banka predstavlja značajan faktor njemačke ekonomske politike. Kao specijalizovana institucija usmjeravala je novac u one sektore industrije koji su bili ključni za ekonomski oporavak i koji su garantovali ekonomski rast i razvoj. Njemcima je bilo potrebno samo oko pet godina da obnove svoju zemlju nakon II svetskog rata, sa ekonomskim rastom od preko 8% na godišnjem nivou. U periodu rekonstrukcija, više od polovine kreditnog volumena Banke je otišlo za rudnike uglja, elektrane i čelik. Najveći razvoj je ostvaren u hemijskoj i cementnoj industriji, zatim građevinskoj, brodogradnji i u prehrambenoj industriji. Važnu stavku predstavlja i finansiranje izvoza Njemačke privrede. Krajem 50-tih godina Njemačka razvojna banka se od finansijske institucije za obnovu zemlje, transformisala u banku koja pomaže njemačkoj privredi da zauzme i zadrži vodeće mjesto na svjetskom tržištu. Ona je danas jedna od vodećih i najvećih razvojnih banaka u svijetu. Glavni cilj je poboljšanje ekonomskog, socijalnog i ekološkog stanja ljudi širom svijeta. 80% udjela vlasništvu Banke ima Savezna Republika Njemačka, dok preostalih 20% imaju savezne države. Njemačka razvojna banka važi za jednu od najsigurnijih banaka na svijetu i ima izuzetno dobar kreditni rejting.

Brazilska razvojna banka je jedna od najvećih razvojnih banaka u svijetu. Osnovana je 1952. godine, kao vladina agencija, sa ciljem da finansira razvojnu politiku. Banka je imala ključnu ulogu u stimulanju industrijske i infrastrukturne ekspanzije u zemlji. Danas Banka nudi kreditnu podršku za izvoz tehnološke inovacije, održivi razvoj, zaštitu životne sredine i modernizaciju državne administracije. Menadžment Banke je kontrolisan od strane Fiskalnog odbora i savjetodavnog odbora u kojima se nalaze predstavnici vlade i civilnog društva. Kao finansijska institucija predmet je inspekcije Brazilske centralne banke i Nacionalnog monetarnog savjeta, kao i Nacionalnog savjeta računovođa. Ekonomski bum, koji je Brazil ostvario u periodu od 2003. do 2011. godine, je u velikoj mjeri postignut zahvaljujući aktivnostima Brazilske razvojne banke.

Korejska razvojna banka je osnovana 1954. godine i predstavlja jedan od glavnih mehanizama impresivnog privrednog razvoja Južne Koreje. Tokom 50-tih godina prošlog vijeka, glavni cilj Banke bio je obnova nacionalne ekonomije. Tokom 60-tih godina obezbijevala je sredstva za razvoj energetike, hemijske industrije i industrije orjentisane ka izvozu. Tokom 70-tih godina naglasak je bio na učvršćivanju razvojnog finansijskog sistema, da bi sledeća decenija donijela intenzivnu podršku za elektronsku i auto industriju. Devedesetih godina ojačana je uloga korporativnog bankarstva. XXI vijek donio je novu finansijsku politiku Banke baziranu na tržišno orjentisanoj ekonomskoj podršci. Korejska razvojna banka je danas finansijski motor ekonomskog razvoja ove azijske države.

Japanska razvojna banka osnovana je 1951. godine. U periodu od 1951-1955. godine Banka je primarno finansirala razvoj energetike, kao i racionalizaciju i modernizaciju glavnih industrija, kao što su rudarstvo i pomorski saobraćaj. U

narednom periodu 1956-1965. godine Banka je održala industrijski rast kako postojećih, tako i novih industrija koje su bile pokretači snage nove ekonomske ekspanzije, prevashodno finansirajući proizvodnju hemijskih vlakana, mašinskih alata i petrohemijske. U sledećem periodu 1966-1971. godine, Banka je primarno pružila podršku tehnološkom razvoju i unapređenju industrijskih sistema. Sedamdesetih godina banka je fokus usmerila na društvene probleme, finansirala je izgradnju infrastrukture, unapređenje zaštite životne sredine, razvoj hidroenergetskog sistema, razvoj velikih industrijskih kompleksa. U narednom periodu Japanska razvojna banka je nastavila da pruža odgovarajuću podršku i privredi i unapređenju životnog standarda i uslova života. Danas je svrha Banke da obezbedi dugoročne finansijske kredite onima kojima su oni potrebni, primarno se finansiraju pozajmice iz vladinog programa za fiskalne investicije, zatim za podršku malih i srednjih preduzeća, izgradnju bolnica i objekata od javnog značaja. Početkom 2011. godine, nakon katastrofalnog zemljotresa koji je pogodio Japan, Banka je primarno finansirala obnovu pogođenih regiona. Značajna uloga Banke je i u kreditiranju energetike, transportnog sektora i telekomunikacija.

Mnoge razvojne banke u pojedinim državama Evrope i Evropske unije, takođe su bile i ostale glavne finansijske institucije ekonomskog, privrednog i ukupnog društvenog razvoja. Tako, Francuska razvojna banka datira još od vremena Šarl de Gola i bila je instrument velikog Moneovog plana pokretanja francuske proizvodnje. U Italiji stratešku ulogu u finansiranju privrednog razvoja ima CDP banka koja je akcionarsko društvo, a čijih 70% kapitala kontroliše država, dok je preostalih 30% u vlasništvu 66 bankarskih fondacija. Mađarska razvojna banka igra posebnu ulogu u razvoju mađarske privrede i bankarskog sistema, u 100% je državnom vlasništvu. U Poljskoj postoji BGK banka koja je u državnom vlasništvu i koja finansijski podržava privredni razvoj, ekonomski program vlade, regionalni razvoj i projekte lokalne samouprave. U Slovačkoj postoji Slovačka garantna i razvojna banka u potpunom vlasništvu države, sa osnivačkim kapitalom od 120 miliona €.

U većem broju zemalja Zapadnog Balkana razvojne banke su glavne finansijske institucije za podršku ekonomskog razvoja. U Sloveniji to je Slovenčka izvozna i razvojna banka, u Hrvatskoj, Hrvatska banka za obnovu i razvoj, u Bosni i Hercegovini, Razvojna banka federacije BiH i Investiciona-razvojna banka Republike Srpske, u Makedoniji, Makedonska banka za podršku razvoju. U Srbiji se uskoro očekuje osnivanje državne razvojne banke.

Očekujemo da će Vlada zbog javnog interesa shvatiti značaj ovog Zakona i u skupštinskoj raspravi uzeti učešće na najvišem nivou.

III USAGLAŠENOST SA EVROPSKIM ZAKONODAVSTVOM I POTVRĐENIM MEĐUNARODNIM KONVENCIJAMA

Ne postoje jedinstveni izvori prava Evropske unije koji precizno određuju pravno ustrojstvo razvojnih banaka. Svaka država na svoj način i uz konsenzus definiše pojedine pravne norme, bilo da su u pitanju osnivački kapital, organizacija, rukovođenje ili kontrola.

IV OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA

OSNOVNE ODREDBE

U poglavlju I definisani su predmet Zakona, misija, naziv, sjedište, registracija i prekid djelatnosti Crnogorske razvojne banke.

KAPITAL

U poglavlju II definisani su osnivački kapital Banke, izvor i način finansiranja.

DJELATNOST I POSLOVANJE

U poglavlju III definisani su djelatnost Crnogorske razvojne banke, ciljevi, članstvo u privrednim društvima i međunarodnim finansijskim institucijama. U ovom poglavlju takođe su definisani, način davanja garancije, poreske obaveze banke, rizik pri poslovanju.

ORGANI BANKE

U poglavlju IV definisani su organi Banke, sastav i način izbora članova Savjeta, imenovanje i broj članova Izvršnog odbora, kao i njihove nadležnosti.

AKTA BANKE

U poglavlju V definisani su Statut i drugi akti Banke, te osnovne odredbe Statuta, poslovna godina, način donošenja i usvajanja godišnjih finansijskih izvještaja rada Banke i revizija poslovanja Banke.

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

U poglavlju VI, u prelaznim i završnim odredbama propisan datum početka rada Crnogorske razvojne banke, prestanak rada Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore, preuzimanje prava i obaveza Banke od Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore, te obaveze Vlade u pripremi početka rada Banke, kao i prestanak važenja Zakona o Investiciono-razvojnog fondu Crne Gore i stupanje na snagu ovog Zakona.

V PROCJENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nepohodno je obezbijediti osnovni kapital u iznosu od 100.000.000 €.

Dinamika uplate osnovnog kapitala propisuje Vlada Crne Gore.